

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.15, november 2019

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A Førstetrykket, 1843 (SJ: 740)

Andre udgaver

PS Poetiske Skrifter 6

Teksten er etableret af Alexander Conroy

Punktkommentarer og indledning er skrevet af Alexander Conroy, redigeret af Klaus Nielsen og Kirsten Vad

Textredigering er skrevet af Alexander Conroy, redigeret af Jon Tafdrup og Else Riisager

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning cand.pæd. Thorstein Balle

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[[A:1]

Nyaars-Ønske

i

Danske Samfund

af

Nik. Fred. Sev. Grundtvig.

Kiøbenhavn.

Paa den Wahlske Boghandlings Forlag.

Trykt hos J. C. F. Græbe.

1843.

[[A:2] [[A:3]

Mel. Hr. Tønne han drager udaf *Alsø*.

- 1 |PS:453 Hr. *Peder*, han sidder paa *Sønderborg*,
Der skiænker han Vinen den klare:
Imorgen til *Slesvig* paa *Granes Føl*¹
Med Lykken mig lyster at fare!
Nemmer I snart det *Danske*?

- 2 Thi sadler mig aarle min høie Hest,
Og gjorder med Remmerne *Danske!*
Hr. *Hartvig*², han sætter saa høit sin Hat,
Til ham vil jeg kaste min Handske!
Nemmer I snart det *Danske*?

- 3 Han lære det skal, mellem *Anguls Børn*
Ei *Dannemarks Venner* uddøde;
Stat op af Mulde, du gamle *Skrep*,
Og kling som i *Konningkamps Møde*³!
Nemmer I snart det *Danske*?

- 4 |A:4 Den *Stumme* har faaet sit *Maal* paany,
Som *Uffe* i Hedenolds Dage,
Og Tydskere to til *Eiderholm*
Han æsker som *Uffe* hin Spage!
Nemmer I snart det *Danske*?

- 5 |PS:454 Det hørde han, Dværgen “klein *Alberich*,”⁴
Han sad under Bordet og lured,
Fra Gulvet til Loftet, alt som en Vind,
Han satte sig ovenpaa Uhret!
Nemmer I snart det *Danske*?

- 6 “Hr. *Peder!* (han snarred paa Dværgemaal,)
Du est en Forræder paa *Alsen*,
Den Tunge, som taler saa grove Ord,
Fortjende at rives af Halsen!
Nemmer I snart det *Danske*?

- 7 Men hvem der er steget saa høit som vi,
Kun leer ad de Smaakryb dernede,
Du barer dig nok for, paa *Slesvigs Thing*,
At *danskes* med *Tydskere* vrede!
Nemmer I snart det *Danske*?

- 8 Ja, *Schleswig* er vores, og *Angeln* med,
Og *Hadersleb* og *Apenrade*,
Paa *Dansk* nu end ikke med *Holstensk Sild*
En Kiælling tør raabe paa *Gade*!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 9 |A:5| Hvor *Stænderne* sidde paa classisk Grund,
Sidder høit blandt *Latinske Jurister*
For Bordenden *Niels* og *Nicolai*⁵,
Kom *der* med dit *Dansk*, du *Philister*!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 10 Siig *Kis*, om du tør, nu til deres *Kat*,
Som udvided, med store *Mundkrige*,
Til *Foldingbro* og til *Koldingaa*
Det *Hellige Romerske Rige*!”
Nemmer I snart det *Danske*?
- 11 |PS:455| Hr. *Peder*, han saae sig til *Loft* og loe
Ad det *Smaa*, der saa let kom *iveiret*;
Hr. *Peder*, han ind udi *Salen treen*,
Hvor det trumfede: *Tydsken* har seiret!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 12 Hr. *Peder*, han mæled et *Ord* paa *Dansk*,
(Was muß man erleben, erdulden!)
Og blegnede *Nogen*, det var ei ham,
Saa feil tog det lille *Pusulden*!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 13 Ja, feil tog han, *Dværgen* “*klein Alberich*,”
Hvi blev han ei heller ved *Jorden*,
Og lugted sig til paa de *Fingre smaa*,
At end fødes *Kæmper* i *Norden*!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 14 |A:6| Hr. *Peder* har kastet sin *Handske frit*,
Det *Ægte* udholder vel *Prøven*,
Saa liflig der sjunges i *Rosenslund*,
At *Nelden* sig brændte paa *Løven*!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 15 Hil være Hr. *Peder* fra *Sønderborg*!
Han kæmped for *Dannemarks Tunge*!
Det skal ikke glemmes i *Bøgelund*,

Mens Fuglene kviddre og sjunge:
Nemmer I snart det *Danske*?

1

Grane er Sigurd Fofnerbanes Hest, hvorpaa han rider lukt giennem Ilden.

2

Hartvig er, efter Stats-Calenderen, Hr. Overrets-Advocat *Beselers* Fornavn.

3

Skrep var den gamle Kong *Vermunds* Sværd, hvormed *Uffe* hin *Spage* fældte Sachser-Prindsen, *selvanden*, ved *Eideren*.

4

Alberich Dværg har, efter *Tydskerne*s "Heldenbuch" allesteds Ærende.

5

Det Slesvigske Folkeraads *Præsident*, Hr. Etatsraad *Falck*, hedde, efter Stats-Calenderen, baade *Niels* og *Nicolai*.

[A:7]

Forord.

Handsken er *kastet*, ja, den er kastet fra begge Sider, og vi vil ikke, som Børn, trættes om, hvem der gjorde det først, ikke heller, som Philistere, tænke, at Kampen om *Slesvig* mellem *Dansk* og *Tydisk* enten er Enkeltmands Værk, eller kan og skal afgiøres med Næver. Kampen har nemlig længe været "fra *iffor*," og er aabenbar ligesaa gammel som *Naboskabet*, thi dermed begynder jo vor gamle *Rimkrønike* og vore endnu langt ældre *Folkesagn*, at *Dan* og *Angul* var *Brødre*, og at da *Jyden*, især *Sønder-Jyden*, ikke kunde bjerge sig for *Tydsken*, kaldte han *Dan* fra Øerne til Hjælp; og kunde Sværdet eller Tiden jævnet Trætten, da havde den været endt mange hundrede Aar før *Dannevirke* bygdes. Nei, med aabne Øine, rolige men ogsaa modige som Mænd vil vi betragte den gamle Kampplads, og ei indbilde os, vi med et Slag kan ende den lange Trætte, men haabe, at naar det kun er en *aaben* Feide, og vi veed at anvende de rette Vaaben, da vil vi ligesaavel nu, som i *Vermund* den Gamles og *Thyre Dannebods* Dage, være istand til at bevise, at *Eideren* er *Tydsklunds* Grændse. *Middel-Alderen* er nemlig en *Mellem-Tid*, under hvis [A:8]Løb Blodets Baand tilsidst var nær ved aldeles at briste, og hvor *Folke-Aanden* vaagner i *Nyaars-Tiden*, spørger den slet ikke om *Middel-Alderens* Inddelinger og Sværmerier, men om de *gamle* Landemærker og Slægtskaber, efter Ordsproget fra

Arildstid: før svige de Svorne end de Baarne, og medens vi derfor maae overlade det til vor fælles Øvrighed, hvorvidt den vil og kan forhjælpe *Dansken* i *Slesvig* til sin *naturlige* Ret, paastaae vi den ubeskaaret, paastaae, at *alt* det *Tydske*, der findes *herskende* i *Sønder-Jylland* er noget *Fremmed* og *Fiendtligt*, som vi derfor, med *Aandens* Hjælp, vil stræbe at fortrænge, og naar *Holstenerne* skriige Ak og Vee derover, da spørge vi dem smilende: om *de* har *anden* Ret end “den *Stærkeres*” enten til at kalde *Tydske* hvad *før* var *Dansk*, eller til at *fortydske* hvad end er *Dansk*, og om vi ikke, naar vi kan blive “de *Stærkere*,” har *samme* Ret til igien at fordanske de *Fortydskede* og *dem selv* med? Vi spørge saa, *ingenlunde*, fordi vi kalde det “Ret,” saavidt mueligt, at berøve Nogen sit *Modersmaal*, men fordi *Holstenerne* fripostig kalde det Ret *for sig*, men kalde det *Uret*, at *Dansken* sætter sig til *Modværge*, og kalder det en *himmelraabende* Synd, at vi, om vi kan, vil tilbagevinde hvad os er frataget, paastaae, at vi skal holde *Fred* med dem, mens de føre *Krig* med os, hvad jo aabenbar i *Tidens* Længde maatte skille os ikke blot ved det *Søndre*, men ogsaa ved det *Nørre* *Jylland* og tilsidst ved hele vor *Folkelige* Tilværelse. Vi veed jo nok, at *Holstenerne* tænker, de kan med en god *Samvittighed* |A:9| stræbe *aandelig* at tilintetgjøre *Danmark*, fordi *Dansk* i deres *Mund* og *Øren* lyder ligesaa *plat* som deres *eget* *Tydske*, og er i deres *Tanker* kun et *Almue-Sprog*, der hverken duer til at tale eller skrive om høie *Materier*, saa det var til vort eget *Gavn*, om vi blev forlorne *Høi-Tydskere*, ligesom de; men det er nu engang *ikke vor* *Anskuelse*, og vi ansee det *Slesvigske* *Element* i den *Danske* *Folkelighed* og i det fælles *Modersmaal* for aldeles uundværligt til den *Forklaring*, vi og vort *Sprog* gaae imøde, og kan umuelig opgive, fordi den mishager *Holstenerne* og *maaske* alle *Tydskere*. Det er nemlig engang saa i denne *Verden*, at *Enhver* er *sig selv nærmest*, saa, naar et *Folk* bliver sig selv bevidst, maa det, om galt skal være, heller holde dagligt *Slagsmaal* med sine *Naboer*, end opgive sine og sit *Sprogs* *Grændser* fra *Arilds-Tid*, da de er *Betingelsen*, om ikke altid for *Dets Liv*, saa dog altid for *Dets Sundhed* og *Livs-Lykke*, og finde nu de *Plattydske* *Holstenerne*, at selv de er *Høi-Tydskerne* og *Høi-Tydskerne* dem uundværlige til fælles *Udvikling* og *Forklaring*, da maae vi sagtens finde det ældgamle og frugtbare *Fællesskab* mellem *Anglerne* og os paa begge *Sider* uundværligt, og, saalænge vi kan røre os, kæmpe for det.

Men *hvordan* skal vi kæmpe for det, saa vi kan vinde *Seier*, see, det er nu det store *Spørgsmaal*, da *Holstenerne* og deres *Slesvigske* *Proselyter* dog endelig har faaet os overbevist om, at der *maa kæmpes*, naar vi ikke idag vil have *Dansken* gjort *fredløs* i *Slesvig*, imorgen i *Jylland*, overmorgen i *Fyen* og saa fort videre til |A:10| *Sundet*, som *Tydskerne* længe har kaldt deres *naturlige* *Grændse* i disse *Egne*?

At nu *Danmark* raaber *Hurra* for “*Peder Hjort Lorenzen*,” som

“blev ved at tale Dansk” i Slesvig, under Omstændigheder, som vist vilde bragt mangan Kiøbenhavn til selv paa det grueligste Tydsk at afsværge Danskheden; at Danmark raaber *Hurra* for ham, det er i sin Orden, og at Det beder Majestæten hævde Danskens naturlige Ret i Slesvig, det er ligesaa, men tænker man, det vil *forslaae*, da tænker man mærkelig feil, og hvad Andet der end kan og maa gøres, kun *Eet* vil *forslaae*, og det er, at Danmarks Folk viser, Det er blevet sig bevidst, og fortsætter sit gamle Levnetsløb saa kraftig og elskelig, at Vennerne faae Lyst og Mod til at følge med, og Fienderne faae Syn for Sagn om, at der er et *Dansk Rige* og *Tungemaal*, der vel ei er skabt til at giøre Erobring, men dog istand til at forsvare sine gamle Grændser i det nærværende Aarhundrede, som i de forrige Aartusinder!

At dette nu hverken skeer ved *Chinesisk* Studering af de *døde Sprog*, eller ved Hjemførelse (Localisering) af *Tydskhed*, *Franskhed*, eller hvad *Fremmed*, man vil nævne, men kun ved *Iførelse* af ægte *Danskhed*, det kan man see med et halvt Øie, men det lader, som begge de Øine, Vorherre har givet os, var endnu ikke nok til at indsee, at Folket iføres *ikke* Danskheden, fordi man *skriver* Blade og *Bøger* eller snakker for *Børn* om, at det bør skee, men kun, naar *Danskheden* træder Folkets *Ungdom* levende imøde, vedkiendes og iføres af den.

A:11 Vil vi derfor ikke opgive vor Folkelighed og fledføre os til *Tydskerne*, da maae vi ikke blot *forudsætte*, at *Folket* igrunden ligner sig *selv*, og at det modsatte Skin kun reiser sig af Øine-Forblindelse, Forførelse eller Forgiørelse med sorte Konster; men vi maae ogsaa føie Anstalt til, at *Danmark*, under denne Forudsætning, *kan* igien komme til at vise sig i sin rette Skikkelse, og det skeer kun, naar der aabnes Leilighed for alle *livlige* og *letnemme* Ungersvende, af høi eller lav Byrd, til at møde en folkelig, en *Dansk* Dannelse, som de levende kan tilegne sig, og derved blive fortroelige med *Fædernelandet* i hele Dets Tilværelse og med *Modersmaalet* i hele Dets Rigdom, Fynd og Fylde. *Ungdommen* er nemlig ikke blot Rigets *Styrke*, men *Ungdommen* er ogsaa Livets Blomst og Aandens Skaber-Time, da de vide Udsigter, vi skal have Gavn og Glæde af, maae aabne sig for os, og da den Kiærlighed, der skal opflamme os til et daadfuldt Levnets-Løb, maae finde sin Ganning, som *Frey* sin *Gerda*, og dog er netop denne Alder hos os enten saa fordømt til *Examens-Slendrian*, eller saa forsømt og saa overladt til Aandens og de dybere Følelsers svorne Fiender, at det er intet Under, vi sjelden see kraftige, fædrelandskiærlige, daadfulde Dannemænd, det er kun et Under, vi ikke har glemt, hvordan de see ud; og hvor de endnu findes, der maae de da nødvendig, om Danskheden skal frelses, i denne Retning forene deres Bestræbelser. Det var i mange Aar min søde og stærke Drøm, at vor Landsfaderlige Regiering vilde giøre et Kæmpeskridt dertil ved at

overlade *Danskheden* Akademiet i |A:12|Soer, som længe var til ingen Nytte, og kunde, *Danskheden* helliget, gjøre baade *Kongen* og *Folket udødelige*; men ligesom Alderen daglig minder mig om, at hvad jeg skal være med at gjøre, maa “gjøres snart,” saaledes skal vist Efterslægten sande, at nu var *Øieblikket* til at oplive *Danskheden*, hvad enten det saa gribes eller forsømmes. Skeer det *Sidste*, som Gud forbyde, *min* Skyld maa det dog ikke være, derfor, Alt hvad jeg *mægter*, det vil jeg, i Forbindelse og Forening med *Dannemænd af alle Farver* gierne bidrage til enhver Indretning, stor eller liden, som har til *Øiemed* at gjøre *Ungdommen* levende bekiendt og kiærlig igaaet med *Fæderneland* og *Modersmaal*, og med Alt hvad der hører til at gjøre dem Begge virksomme, ærede og glædelige, og det Samme maae de *nu* alle, Hver og Een, som har glødet for gamle *Danmark!*

Op, *Dannemænd!* lad os skaffe Dannemark en ægte *Dansk Høiskole!* Da faae de Skam, som flytte Skiel; da faae de *Ære*, som avlede os; og da visner ei *Modersmaalet*, som Markens Blomst men varer, som Fuglesangen, mens *Bøgen* er grøn og *Bølgen* blaa!!!

Grundtvig.

|A:13|

Mine Herrer!

Det er længe siden, jeg her gav mit Ord i Laget, og det glæder mig inderlig, at derfor toges Tonen dog slet ikke lavere i *Danske Samfund*, og der fattedes hverken Tunger til at udskifte eller Øren til at deltage i det rige Arvegods, vi som *Danske* har tilfælles, Skattene af Sagn og Sange om Nordens Halvguder og Helte “som har den Skæbne, de aldrig skal døe og ei deres Klædning opslide! Ja, det maa glæde mig dobbelt, dels fordi alle de, der var med at saae, fryde sig, naar Agrene grønnes, og dels fordi det slukker Sorgen, der ellers maatte voxte, jo mere jeg seer Natten nærme sig, da jeg ikke kan arbeide, thi jeg havde jo i det mindste spildt mit halve Liv, hvis jeg endnu i Alderdommen skulde findes uundværlig og ved Bortgangen uerstattelig for *Danskheden*. Ja, mit halve Liv har jeg ærlig anvendt til Oplivelse af det *Hjertesprog*, den *Folkesang*, den *Fædernelands-Kiærlighed*, det søde *Minde* og den jævne, muntre og billige *Tankegang*, som Historien lærde mig, har havt et langt meer end tusindaarigt Hjem mellem *Eideren* og *Øresund*, og alle disse Bestræbelser vilde være saa godt som spildte, hvis, naar disse Læber tav, ikke tusinde Tunger udtalde og udsang hvad igrunnen ei var mit, men *Fol*|A:14|*kets*, af hvis Rod jeg randt, og i hvis *Modersmaal* jeg med Modersmælken inddrak de dybe, de yndige og liflige Toner, som indtog mit Øre og mit Hjerte, og som, naar Aanden kom over mig i Skjalde-Timen, gjorde Øiet funklende og Tungen glødende;

spildt maatte jeg kalde hele den *Danske* Deel af mit offentlige Liv, dersom det ikke bidrog til, at *Danskheden* kiendelig oplivedes, ei blot hos en enkelt Skjald og Sanger, men hos Høie og Lave, Store og Smaa, hos Folket i det Hele, det i Sammenligning altid saa ømme og elskelige, muntre og mindekiære Folk, der i Tidens Løb havde det store Uheld næsten ganske at glemme sig selv, med alt det Yndige og dybe Deilige, som *Skaberen* gavmild har nedlagt og *Forsynet* kiærlig pleiet i vort ældgamle Fæderneland og Modersmaal!

Jeg veed det godt m. H. at jeg skuffede mig saare, om jeg tænkte, at *Danskheden* var oplivet hos *Folket*, fordi man i dette lille Selskab, ogsaa naar jeg er borte, med Fornøielse hører og fører Danske Oldsagn og synger Danske Viser, baade gamle og nye; De kan troe, jeg glemmer det aldrig noget Øieblik, at det Brede er tilbage, men jeg betragter disse Møder som, hvad jeg ligefra Begyndelsen ønskede dem kaldt: som en *Prøve*, en Prøve i det Smaa paa hvad der lod sig udrette i *Danmark*, naar der aabnedes Leilighed for *Folket* i det Hele til at fornye det gamle Bekiendskab med sig selv og sine forrige Tider, sine Viser og Ordsprog, sine Helte og Bedrifter, sit yndige Modersmaal og sit deilige Fæderneland! Som en *Prøve* og et *Forvarsel* betragtede jeg dette **A:15** lille Danske Samfund, saaledes betragter jeg det endnu, og har virkelig den Tro, at kan det lykkes og trives, saa det ikke blot besøges en kort Tid af Flyvelyst, ikke blot morer for en enkelt Gang eller naar noget Usædvanligt kommer paa Bane, men vinder varig Yndest og bliver mangel En hardtad saa uundværlig som det daglige Brød; kan det saaledes lykkes midt i *Hovedstaden*, hvor Følelsen for det Folkelige, det Jævne og Hjemlige altid er svagest, og hvor Morskaberne og Adspredelserne er utallige; da vil noget Lignende dobbelt og tidobbelt kunne lykkes rundt omkring i Landet. Tit har jeg nu vel selv været nær ved at mistvivle om Prøvens lykkelige Udfald, men Samfundet er dog nu snart blevet *fire* Aar gammelt, og finder ingenlunde mindre men større Deltagelse end i Førstningen, og har netop i denne Vinter, saavidt jeg kan skiønne, lykkelig overstaaet den farligste Prøve, Overgangen nemlig fra den *ældre* til den *ynge* Slægt, en Overgang, hvorpaa Menneske-Livet vel i alle sine Skikkelser maa være belavet, og som det maa kunne udholde, naar det skal vinde og vare, men dog en Overgang, der blev mangfoldige Selskabers Død, og mit *Nyaars-Ønske* for dette Samfund er da kun, at hvad der i det gamle Aar er saa vel begyndt, ogsaa i det Ny maa fortsættes, saa hvad der spirer, grønnes, hvad der er i Opvext, blomstrer, og hvad der blomstrer, modnes til at bære Frugt, og derved soleklart bevise, at Overgangen lykkedes fra *Efteraar* til *Foraar*, da Resten fulgte af sig selv!

I Henseende til det *store* Danske Samfund, eller *Danmark* i det Hele, maa mit *Nyaars-Ønske* **A:16** derimod nødvendig gælde noget *Splinternyt*, thi vel er der ogsaa for det Hele skeet mærkværdige

Ting i det gamle Aar, der ikke spaae Danskheden ilde, men der er dog endnu *Intet begyndt*, der kun behøvede at *fortsættes* for virkelig at oplive *Folket*. At saaledes *Dannebrog* blev *Rigets* almindelige, eneste *Banner*, det var et heldigt Varsel, ligesom hvad der lød om Fortid og Fremtid i vor snevre Kreds; men det var dog kun et *Varsel*, og vel var det meer hvad der nys skete i det *Slesvigske Folkeraad*, hvor *Dannebrog* virkelig i Aanden plantede sig selv paa *Dannevirke*, men *Banneret alene*, veed vi nok, slaaer Ingen af Marken, saa det plantes kun til Skam og Spot, hvis det ikke følges med Dristighed, værges med Kraft og æres med Daad, og det kan *Dannebrog* i Aanden, det kan de *Danskes Modersmaal* umuelig i det Hele, hvis der ikke skeer noget *Splinternyt*, hvorved der tændes baade "Ild og Lys" hos Folket: Ild i Hjertet og Lys i Hjernen, som opløder til dristig at følge *Fædrenes Aand* og oplyser *Folkelivets* dunkle, halvudslettede *Spor!*

Ja m. H. vel har jeg længdes efter at sige Dem mine Tanker om det Mærkværdigste, jeg fandt ved det gamle Aar, men "fra *Chinas* Kyst til *Østersøens* Grændser" skete dog *Intet*, der kunde tilfredstille mig, *Intet*, der, om det end fortsattes i tusinde Aar, kunde oplive og styrke *Danskheden*, saa Den fik et *Gyldenaar*, sine hjertelige Egenskaber, sine Skjaldes Haab og sin daadfulde Oldtid værdigt, og dog er et saadant *Gyldenaar* ikke blot nødvendigt til *Dan|A:17marks* Lykke, men, om jeg seer ret, til hele Menneske-Slægtsens Frelse fra det unaturlige, stive, kolde, mørke, døde Væsen, der, kun meer og mindre, hersker endnu allevegne, saavidt Himlen er blaa.

Det er mig saaledes vist nok mærkværdigt og glædeligt, at *Engellændernes* store Vovestykke: Krigen med den *Chinesiske* Verden, er lykkedes langt over Forventning, men jeg glæder mig dog egentlig kun derover, som et godt *Varsel* for den endnu langt vanskeligere Seier over *Chineseriet* midt i *Europa*, ja, desværre, trindt i *Europa*, hvor *Mennesker* almindelig behandles enten som Markens Dyr, eller som døde Ting, der bringes i Orden ved at vendes og dreies, tælles og maales, stemples og stilles paa Rad eller lægges i Lag, og naar jeg seer, at selv *Anglernes* Kæmpeæt paa Øen, som giennem Aarhundreder har vovet og vundet store Slag for Menneske- og Borger-Livet, nu er nærved at indtages af det høitydske Dødbider-Væsen, da spørger jeg sukkende, om dog ikke *Danmark*, der aldrig har deelt Dets Glimmer men dybt følt Dets Plage, har Mod til at redde sit hjertelige *Folkeliv*, og vise Verden, at selv det svageste Liv er dog baade langt nyttigere og sødere end den mest glimrende Død!

Og nu, hvad der skete i *Slesvig*, da *Sønder-Jyden*, eller *Angul Dane-Fostre*, tog Bladet fra Munden, og ei blot bekiendte, midt iblandt *Tydskerne*, at han er *Dansk* endnu, men erklærede, til Trods for sin ubarmhjertige *Tydske Skolemester*, at han vil "blive ved at

tale *Dansk*,” blive ved, |A:18| som Gud vil, at tale *Dansk* til Verdens Ende; da kan De nok vide, jeg fandt det baade *mærkværdigt* og *glædeligt*, og dobbelt *glædeligt*, fordi *Nørre-Jyden*, eller *Amlet Dane-Fostre*, paa Timen lod os høre “det seier A med,” lod os høre, han følte, det kom *netop ham* ved, om der maatte *aabenlydt* tales *Dansk* i *Slesvig* eller ikke, kom *netop ham* ved, der, naar *Tydsken* først vandede sine Heste i *Koldingaa*, vidste godt, han standsede ikke der, men gik, om han kunde, lige til *Limfjorden*, ja lige til *Skagen!*

Ja, det var mig tilvisse baade *mærkværdigt* og *glædeligt*, thi vel var det høist naturligt, at Fællesskabet fra Arildstid, som udsprang af Hjertet, kronedes af Aanden, straaledes i Heltenes og tonede i Skjaldenes Mangfoldighed, trodsede Tiden, men det *Unaturlige* har, desværre, i et langt Tidsrum udvidet sine Grændser ogsaa hos os, og syndes i *Slesvig* rodfæstet, saa det var en glædelig Overraskelse at høre det Danske Løsen fra *Sliens Bredd*, og Gienlyden fra hele Danmarks Rige; men det vilde være et sørgeligt Selvbedrag, om vi tænkte, at *det* enten var en *Kiendsgierning*, som beviste, at *Danskheden* havde reist sig i sin *Kraft*, eller en *Daad*, som kunde give den *Opreisning*; thi det var aabenbar kun en *virkelig Spaadom* om begge Dele, hvis Opfyldelse maa være en *Daad* og *Kiendsgierning*, der levende beviser, at *Danskheden* ikke, som en elskelig hensovet Dronning, kun har enkelte trofaste Venner, som klage ved Graven og udbrede med deres Taarer en flygtig Rørelse omkring sig, men at *Danskheden*, vor gamle Hjerte-|A:19| Dronning, har endnu et *Folk*, som Den levende besjæler, indtager og behersker, et *Folk*, vel kun lidet, naar Dets Kroppe, kun fattigt, naar Dets Penge tælles, og kun svagt, naar man seer paa den Enkeltes Styrke og Fornuft, men dog det *samme Folk*, der, ved Himlens Bistand, giennem Aartusinder har hævdet sin Selvstændighed, værget Fæderneland og Modersmaal, og, naar Det kom i *Aande*, har baade med Haand og Mund øvet Storværk, som bør kiendes, mindes og prises!

Med det gamle Aars dristige, trøstelige *Spaadom* sammensmeltes da mit brændende *Nyaars-Ønske*, at der nu, uden Ophold, maa gaae Syn for Sagn derom, at Folket, det *Danske Folk*, lever endnu og kiendes ved sin Fortid, kiendes ved sit *Modersmaal*, elsker og ærer det, himmelvidt fra at betragte det, som de slesvig-holstenske *Plattydskere* synes at betragte *deres Eget* og maae da sagtens betragte *Vores*: som et Pluddervælsk, der maa overlades *Pøbelen*, kun brugeligt til at snakke om Vind og Veir, Mad og Drikke, Kiør og Heste, Svin og Møddinger, men ei til at tale *menneskelig* om hvad der rører sig i vort inderste Dyb og svinger sig høit over Stjernerne! Ja, dersom ikke en *folkelig Kiendsgierning* snart urokkelig beviste *Danskhedens Livs-Kraft*, da havde *Slesvig-Holstenerne* Ret, da var det Danmarks “Svanesang” i Døds-Ugen,

der i dette Aarhundrede tonede saa lydt over Marken og over “Bølgen blaa,” da var *Folket* dødt og begravet, hvad vi enkelte Faa end kunde sige og synge derom, saa hvis *Skjoldung-Folket* i Øst og Vest ikke har |A:20|opgivet Fædrenes Aand, da maa det nu selv klarlig sætte sit *Modersmaal*, baade Hellig og Søgn, i de *høie Skoler* saavel som i de lave, hos Lærd og Læg, til Tale og Skrift om Alt, baade Himmelsk og Jordisk, høit over *Tydsk* og *Latin*, og over alle de *fremmede* Tungemaal, der enten høres eller spørges i Verden! Dette er det *første* Vilkaar for et *Folks* Opreisning og aandelige Selvstændighed, saa, skal det *Danske Folk* nogensinde mere nævnes af sine Venner med Tillid og af sine Fiender med Agtelse, da maa Dets *Tro paa* sit *Modersmaal* vise sig fast og urokkelig, virksom og frugtbar; og kan det dertil bidrage det mindste, da siger jeg gjerne baade mundtlig og skriftlig *Trods*, to Gange *Trods*, baade til *Tydsker* og *Latiner*, ja til al Verdens *Sprog* og *Sprog* og *Sprog* og *Sprog*, om de kan nævne noget *Virkeligt* enten i *Menneske-Aandens* Synskreds, eller i *Menneske-Hjertets* Forhold, eller paa *Menneske-Forstandens* Enemærker, hvorom der ikke paa flydende *Dansk* kan i det mindste tales *ligesaa* værdig, ligesaa høit og dybt, ligesaa kort og fyndig, ligesaa skjønt og klart, som paa noget andet levende Sprog under Himlen. Ja, det vidner jeg med Fornøjelse, og selv *Tydskerne* skal ikke turde nægte, mit Vidnesbyrd har nogen Vægt, efterat jeg i en heel *Menneske-Alder* har, saa at sige, daglig beviist, ikke blot, at jeg kiender meer end Mange til de *berømteste* Sprog i Nutidens Folke-Kreds, men beviist, at jeg kunde tale og skrive flydende paa *Dansk* om alt *Menneskeligt*, baade indvortes og udvortes, |A:21|hvad jo er soleklart, jeg aldrig kunde gjort, hvis det havde været *umueligt!*

Men vist nok kan *Tydskerne* med Rette spørge mig, hvordan jeg tør haabe, at mit Vidnesbyrd til *Danskens* Ære, og Kiendsgjerningen, jeg fremlagde i omfattende Tale og Skrift paa *Modersmaalet*, skal gjælde eller virke mere nu, end de gjaldt og virkede giennem en heel *Menneske-Alder*? Ja, det Spørgsmaal kan *Tydskerne* gjøre mig, og har de gjort mig, og derved maa jeg rødme, da jeg ei kan nægte, at ligefra vor *Høiskole* af lige ned til de *Laveste* udraabes det endnu som det *første* Skridt til Dannelse at lære “*fremmede* Sprog,” udraabes “*Tydsk* og *Latin*,” Eet af To eller Begge tillige, for aldeles uundværlige, hvor der skal findes mindste *Oplysning* og *Dannelse*, saa det er intet Under, at *Høi-Tydskerne* hidtil har betragtet og foragtet *vort Modersmaal*, som en *Green* af *Plat-Tydsken*, der ikke kan bære andre *Blomster* og *Frugter*, end dem, der plukkes udenlands, især i *Latium* og *Tydskland*, og bindes fast derpaa til at visne. Heller ikke i Aften kan jeg svare andet dertil, end jeg svarede mig selv i mangt et mørkt og mismodigt *Øieblik*, naar jeg forestillede mig, hvor umueligt det er at reise et *Folk*, der ei vil selv hjælpe til, jeg kan ikke svare andet end hvad der saa tit har

trøstet mig og oplivet det synkende Mod: at *Folkets Kiærlighed* til sit *Modersmaal* desuagtet, for hvem, der, som jeg, fra Barnsbeen kiender Folket, er saa umiskiendelig, at *Varslerne* og Spaadommene om *Danskhedens* Opreisning og Seier er saa mange og store, |A:22| og at endelig de *Danskes Modersmaal*, jo meer man indelsker sig i det, aabenbarer en Dybde og Dannelighed, Fylde og Skiønhed, som saaledes indtager, fængsler og fryder, at man kan ikke andet end kæmpe til det Yderste for saadant et Tungemaals Liv, Ære og Forklaring, kan ei, saalænge man har det i sin Mund og i sit Hjerte, opgive Haabet om, at Folket vil reise sig for det og med det, saa det endnu skal leve Aar i hundredevis baade paa de Lærdes og de Læges Tunge, og vinde Glands til Bod for sin langvarige, men uforskyldte Trængsel og Vanære! Det kan imidlertid ikke skee, med mindre der snart midt iblandt os reiser sig en "*Dansk Høiskole*," hvor det i *Troen* forudsættes, til det af *Erfaring* kan bevises, at hvilken Trang end nogle *Faa i Forhold* kan have til at lære fremmede Sprog, levende og døde, saa kan der dog tænkes og tales ligesaa godt og klogt om alle menneskelige Ting paa *Dansk*, som paa noget andet Sprog, og at hvem der kan slet ikke andet end *Dansk*, som Tilfældet altid maa være med *Folke-Mængden*, vil, naar han kun bliver dette vort dybe, deilige Modersmaal mægtig, sædvanlig blive klogest paa Alt hvad der er ægte *Dansk* og altid tale bedst derom. Derfor er det mit brændende Ønske, at en *Dansk Høiskole* dog endelig i Aar maa grundes, til at blive det levende Baand og det luende Brændpunkt for alle *Danske* Bestræbelser, det *Skovhorn* til Opvækkelse af alt det gode Gamle, der sover paa Marken, og den levende Kilde til *folkelig, Dansk Oplysning*, som vi, desværre, aldeles fattes, og vel vil jeg ikke fortvivle, om jeg oplever næste Aar, uden |A:23| at see Ønsket opfyldt, men deels kan jeg dog ikke glemme, at det Aar nærmer sig, som jeg *ikke seer* oprinde, og deels har *Slesvig-Holstenerne* sørget for, vi skal see, det er paa den høie Tid, naar det ei skal blive for silde, saa Høiskolen kun bliver en Bautasteen paa levende *Danskheds* Grav! Ja, det er visselig paa den høie Tid, at den midt i Fædernelandet *husvilde Danskhed* faaer et Hjem, hvor Den kan boe og bygge, avle Børn og opelske dem til Folkelivets Fortsættelse fra Slægt til Slægt, til *Grændsernes* tappre Forsvar, og til en gylden Høst efter den *Guld-Sæd*, ikke blot *Rolv Krage*, men utallige ædle Dannemænd og Dannekvinder udstrøede paa Marken, en Sæd, som naar vi kun frede om den, sikkert, ved *Himlens* Velsignelse, vil blive høi, skyde Ax, sætte Kierne og modnes til fælles Gavn og Glæde!

Derfor, Gud give *Danmark* i Aar en *Dansk Høiskole!!!*
